הלכה · משנה תורה · מפרשים

זכותא דאברהם על הרמב"ם

רבי אברהם לנדא מצכנוב

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

זכותא דאברהם על הרמב"ם

רבי אברהם לנדא מצכנוב

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/זכותא-דאברהם-על-הרמבם/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

מה שנמצא בגליון הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק א' הלכה י"ח: האיברים ששורפין אותן על גבי המזבח מן החטאות הנאכלות ומן האשמות ומן השלמים הם הנקראים אימורים ואלו הן האימורים וכו': עיין בר"מ פרק ז' ממ"א בדברי הה"מ הלכה ו' שכתב דפסק לחומרא כל"ק וכו' וקשה טובא דהא לאידך לישנא דפליגו באקשתא ומותר מן הדין רק מחמת מנהגא.

ממילא אסור להקטירו דאיכא איסורא דכל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו וכמבואר בזבחים דף ע"ז גבי איברי עולה שנתערבו בחטאת. עיין שם וצריך עיון: שם פרק י' הלכה כ"ג: קרבן צבור הבא בטומאה אע"פ שהטמאין מקריבין אותו אין חולקין עם הטהורין לאכול לערב מפני שאינן ראויים לאכילה: עיין מה שתמה בזה הר"י קורקס ומה שכתב בזה הכ"מ הם דברים תמוהים כאשר יראה המעיין ולדעתי לא קשה מידי דהא השחיטה וגם הפשט וניתוח כשרה בזרים כמבואר יומא דף כ"ז וא"כ אפשר דלא יגעו הטמאים בבשר רק זרים טהורים שחטו והסירו האימורים וכהנים טמאים הקריבו ומה שכתב הר"מ דאין חולקין עם הטהורים היינו אם כהנים בע"מ טהורים כמבואר בב"ק דף ק"י ע"ש: הלכות פסולי המוקדשין פרק ד' הלכה ו' בלח"מ ד"ה הפריש מעוברת וילדה על מה שכתב באמצע אבל קצת קשה דשם אמרו דאי אמרינן שיירי משוייר וכו': ועוד יש לומר דרבינו ז"ל פוסק אם שיירו אינו משוייר וכו' עיין בדברי הר"מ פ"ב משחיטה הלכה ד' מבואר להדיא דפוסק שיירו משוייר: שם פרק י"ד הלכה ד' ד"ה במקום הראוי לעבודה כיצד מזבח שנפגם [וחשב מחשבת זמן או מחשבת מקום וכו': וקשה דהא נפסל בפגימת המזבח ואפילו נתקן אח"כ כמבואר בגמ' ובר"מ לעיל פרק ג' מחמת דיחוי: שם: לא פסל הזבח במחשבה זו וכו': נראה דמיירי שנפגם המזבח אחר השחיטה וקיבל מקצת הדם קודם התיקון במחשבת פיגול ולכך לא נפסל הזבח כיון שאינו ראוי לעבודה ואם אח"כ נתקן המזבח כשר הזבח באם יקבל אח"כ דם הנפש בשעת הפרכוס דמפרכסת היא כחי כמבואר בגמ' ובר"מ פרק ה' מערכין הלכה י"ג ובעלי חיים אינם נדחים ועיין בר"מ פרק ג' הלכה כ"ג בהלכות פסולי המוקדשין:הלכות תרומות פ"א הלכה כ"ו: ובזמן שכל ישראל שם שנאמר כי תבואו וכו' לא מצינו זה גבי תרומות ומעשרות וגם קשה דגבי עומר כתיב כי תבואו ובוודאי הי' בבית שני מדאורייתא דהי' דוחה שבת.

ונראה להגיה שנאמר בבאכם והיינו גבי חלה וחלה איקרי תרומה כמו שכתב הכ"מ וגם מעשרות אינם מן התורה דאיתקשו כל הפרשות זה לזה ולפי זה נראה דגם ביכורים אינו מן התורה בזמן עזרא דהא איקרי תרומה כדדרשינן ותרומת ידך אלו ביכורים דאין לומר

משום דגבי ביכורים כתיב בלשון יחיד לא בעינן ביאת כולכם דא"כ מה חזית דאקשינן תרומה לחלה ניקוש לחומרא לביכורים א"ו דגם ביכורים בעי ביאת כולם משום דאיקרי תרומה או דמקשינן למע"ש כדאיתא ביבמות (דף ע"ג ע"ב): הלכות ביכורים פרק שני הלכה א' כסף משנה ד"ה ומביאים ביכורים וידוע דהלכה כת"ק ומשמע לרבי' דלא פליג ת"ק אלא מדאור' אבל מדרבנן מודה דמחייב וכו' צ"ל דלא פליג ת"ק אלא מדרבנן אבל מדאורייתא מודה דלא מחייב כצ"ל: שם פרק רביעי הלכה ד': הקונה שני אילנות בתוך שדה של חבירו מביא ואינו קורא לפי שהדבר ספק אם יש לו קרקע או לא וכו': והנה רבינו פרק ו' מביאת מקדש הלכה א' כתב דכהן בע"מ שנכנס למקדש מהמזבח ולפנים לוקה ועיין במשנה למלך שהביא דברי רבינו בספר המצות שכל אורך המזבח בכלל האיסור עיין שם וזה פשוט דאם על בע"מ כהנים איכא איסורא דאורייתא מכש"כ על ישראלים וכמבואר בעירובין ק"ה ע"א דכהנים בע"מ עדיפי ואם כן צ"ל דהא דהנחה של הביכורים היא בקרן דרומית מערבית כמבואר לעיל פרק ג' הלכה י"ב דהתורה התירה למביא ביכורים לישב כל אורך המזבח עד הקרן וקשה דהאיך יבא מספק דלמא לאו ביכורים היא וקא עביד איסורא דאורייתא שיכנס אצל המזבח והנחה אצל תחלת המזבח ומכל מקום צריך עיון על רבינו שכתב ולא פירש: שם פ"י הלכה א' בכסף משנה ד"ה ואינה נוהגת אלא בארץ וכו' והר"י קורקוס ז"ל תמה וכו': ונראה בישוב דברי הר"מ דהנה קשה על מה שכתבו התוס' דבעי העמדה והערכה כיון שהי' מתחלה מחובר לבהמה מהא דבמס' מעילה (דף י"ב ע"ב) בקדשי בד"ה מועלין בחלבה וכו' הא כיון דאינו ראוי לפדיון אית ביה מעילה מה"ת וכמו קדשים שמתו ואם די"ל דבחלב וביצים כיון דאינם גלוים לא צריכי העמדה והערכה מ"מ הא גם בקרנים יש מעילה כמבואר בר"מ פ"ה ממעילה ה' י"ב ע"ש ולכך סובר הר"מ דסוגיא דחולין ע"כ אזלא אליבא דתנא דבי לוי דגם בע"מ מעיקרא צריכין העמדה והערכה מדלא מוקי לה בע"מ מעיקרא וכיון דהכל היו בכלל העמדה והערכה שפיר יש לומר דגם מה שהי' מחובר בבע"ח צריך העמוה"ע משא"כ למאי דקיי"ל דלא כתנא דבי לוי וא"צ העוה"ע רק בבהמה וכמבואר בדברי הר"מ פ"ה מערכין ה' י"ב אם כן ממילא כל הדברים אף שהיו מחוברים לבע"ח א"צ העוה"ע דמ"מ אינן בכלל בהמה ממש ולא עדיף מחי' ועופות דאינם בכלל הוע"ה.

ומה שהקשה דאמאי השמיט באומר ג"כ חוץ מגיזתה וכחשה נראה דאיסור כחישה אינה רק מדרבנן דהא קי"ל דתולש אינו כגוזז כמבואר בר"מ פ"א ממעילה ובודאי דיותר יש כחש בתלישה מגזיזה וכיון דאינו רק מדרבנן שפיר משכחת לה בעבר וגזז כמו בבדה"ב ובגמ'דמוקי לה חוץ מכחש היינו דאף לכתחלה מותר לגוז וכמ"ש רש"י לפי

גירסת רש"ל ע"ש ומ"ש מהרש"א שם דאסור מדאורייתא קשה דאמאי תלישה אינו אסור מה"ת: הלכות איסורי המזבח פ"ב הלכה ו' במשנה למלך ד"ה כל מום וכו' אלא הכונה היא דלכתחילה אין מקריבין אותו מפני הכבוד: עיין בדברי הרמב"ם פרק א' מעשה הקרבנות הלכה י"ג וסיים שם וכן בכל הזבחים הרי מבואר דבכל הקרבנות נפסל אפילו בין שחיטה לזריקה ומה שהקשה מסוטה דף מ"ו לק"מ דכוונת הגמ' דאין נפסל בשנים של עולה דהיא עד שנה ולא יותר ובקדשים היא עד ב' או ג' והפסול הוא מחמת זקן למ"ש מפירוש המשניות להרמב"ם פרק א' דפרה הזקן ותש כח נראה דכונתו שמתחיל לתשות כח מן שהיה בו מתחלה וכמו באדם שמתחילין בזמן הקצוב ימי הירידה ומה שכתב ממנחות דף צ"א וכו' דהרמב"ם סובר דהברייתא אתא אליבא דר"מ דאיתא בבקר השיעור עד ה' שנים וממילא גם בצאן השיעור יותר עיין יומא דף ס"ה ע"ב בתוס' ד"ה משום חטאות דלר"מ גם ביותר מה' כשר: שם פרק שלישי הלכה א' בהלח"מ ד"ה אין המומין פוסלין בעוף.

בתמורה פרק ב' (דף ד' ע"א) אמר תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות והקשה ר' אלי' מזרחי ז"ל בפ' ויקרא דנימא דהוא"ו דואם מן העוף מוסיף על ענין ראשון וכו': דברי המזרחי תמוהים מאד שהוא סבר דהלימוד דאין תמות וזכרות בעופות הוא מחמת דלא נאמר בפ' ויקרא רק בבהמה ולכך הקשה דנימא דוא"ו מוסיף וכו' ובאמת הלימוד הוא מקרא בפ' אמור לרצונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים וכן פירוש רש"י להדיא בקידושין (דף כ"ד ע"ב) וראיתי שעמד בזה בספר גור ארי': שם הלכה ו': וכן בהמה ועוף שהרגו את האדם הרי הן וכו': עיין חולין דף ק"מ ע"א גמ' רבינא אמר הכא במאי עסקינן בעוף שהרג את הנפש וכו' ולפי דברי התוספות שם בד"ה למעוטי וכו' קייל"ן כתנא דבי ר"י דילפינן מכשיר ממכפר א"כ מוכח דעוף שהרג כשר לקרבן ולא ילפינן מבהמה ולשיטת הרמב"ם צ"ל דלא קאי הנך אוקימתא אליבא דתנא דבי ר"י וכמו שכתב הר"ן בחידושיו לחולין ע"ש וצ"ע: הלכות מאכלות אסורות פט"ז הלכה ז: או צפור מצורע השחוטה וכו' נראה דבעודה מפרכסת קאמר דאז חשיב כחי לכל דבריו כמבואר חולין דף ל' ע"א ע"ש ואפילו לדברי התוס' שם דף פ"ד ע"א דדוקא בישראל בטמאה וכו' היינו דווקא היכא שמותר באכילה דלא חשיב כאמ"ה ממילא הוה כמתה לכל דברי' משא"כ בצפורי מצורע ובפרט שהרמב"ם לא אזיל בשיטת התוס' כמבואר בדבריו בה' עירובין פרק ה' הלכה י"ג ע"ש: שם פי"ו הלכה כ"ז במשנה למלך ד"ה גרסינן במסכת שבת וכו'.

על מה שכתב במשנה למלך ועיין בההיא דאיבעיא לן בר"פ הערל וכו' ולפי מ"ש הרשב"א בתשובה סי' צ"ב דשלא לצורך כלל גם איסורא דרבנן אסור להאכילו בידים א"כ שפיר איבעיא לי' באם יש לו שמן אחר של חולין וליכא כלל צורך התינוק דאסור לסוכו:הלכות תמורה פרק רביעי הלכה ג' על הלח"מ ד"ה השוחט את החטאת ומצא בן ד' חי וכו': דבריו תמוהים מאד דהא לא עדיף מיוצא דופן דאינו קדוש כלל כמבואר בתמורה דף כ"ה ודף ל"ח ורש"י כתב דנקט לרבותא אבל האמת אינו כן ונראה דכונתו דאינו מפורש כפירוש התוס' דברייתא אתא כר"מ רק אפילו לרבנן דהא קיי"ל כר"מ בחולין דף ע"ה דחלב בן ט' כחלב בהמה ולכך צריך קרא דחלבו אינו נקרב כמבואר שם בסוגיא וא"כ היינו דווקא בשלמים אבל לעניין ולד חטאת הוה כשאר ולדות חטאת בכלו לו חדשיו וד' סימנין אכשר ביה רחמנא ובשלמים כבר ביאר בפרק א' ממעשה הקרבנות הלכה י"ט דאפילו בכלו חדשיו ע"ש משא"כ בחטאת דדווקא בן ד' כמבואר בברייתא: הלכות פרה אדומה פרק י"ד הלכה ד' כ"מ ד"ה וכן אוכלין ומשקין של קדש מימרא בפרק חומר .

בקדש וכו': לא ידעתי מה תיקן בזה דהא ע"כ צ"ל דבחרס אם יש פותח מאפרו כיון דהטומאה נפגע לשולי הכלי הוה כמונח במקום טמא ממש כשר בכלי אבן וע"כ צ"ל כמו שכתב הר"ש וצ"ע ואולי סובר כיון דאינו מונח במקום טמא ממש רק הטומאה מגיע לשולי הכלי אינו רק מדרבנן ושפיר י"ל דלא גמרינן בכלי אבן דאינו מקבל טומאה כלל וכסברת הר"ש: הלכות שחיטה פרק י"ג הלכה י"ב על הכסף משנה ד"ה שחט מקצת סימנין וכו' על מה שכתב בסוף הלכה זו דא"כ אמאי אינו לוקה מאי שנא מאם טרפה וכו': ונראה דהא דאם טרפה חייב בשילוח היינו בטריפה הניכרת אבל באינה ניכרת פטור משילוח דלא אמרה התורה שלח לתקלה וכדאמרינן בגמ' בכמה דוכתי וכיון דשחט מקצת סימנין פטור משלוח וחיישינן שמא ובריא ואתא לידי תקלה רק האיבעייא הוא כיון דבידו לגמור השחיטה ויהי' אפשרי השילוח דקיי"ל דמפרכסת הרי היא כחי לכל דבריו כמבואר בר"מ פרק ב' מערכין הלכה ג' דלא כשיטת התוס' וכו' דף פ"ד ד"ה בעינן העמדה והערכה ושיטת הר"מ הוא דאף היכא דמותרת באכילה מ"מ הרי הוא כחי לכל דבריו: הלכות גזילה ואבידה פרק י"א הלכה י"ז על הכ"מ ד"ה: ההולך בדרך הטוב והישר וכו': טעות המדפיסים שציינו לדיבור בפני עצמו ובאמת הוא דיבור אחד ונמשך אדלעיל שהכ"מ מביא לשון הרמב"ם דלקמן ועפ"ז יובן הוכחת הכ"מ שפיר: